

Podnositelji: **HRVATSKA UDRUGA RAVNATELJA OSNOVNIH ŠKOLA** ,
Sv. Leopolda Mandića 55, 10040 Zagreb
zastupana po Nikici Mihaljeviću, prof.

i

UDRUGA HRVATSKIH SREDNJOŠKOLSKIH RAVNATELJA,
Vlaška 17, 10000 Zagreb
zastupana po Suzani Hitrec, prof.

U Zagrebu, dana 22.prosinca 2010.

USTAVNI SUD
REPUBLIKE HRVATSKE
Trg svetog Marka 4
10 000 Zagreb

Na temelju odredbe članka 38. stavka 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (Narodne novine br. 99/99, 29/02 i 49/02.- pročišćeni tekst) podnosimo:

PRIJEDLOG
ZA POKRETANJE POSTUPKA
ZA OCJENU SUGLASNOSTI ZAKONA S USTAVOM

- u pogledu članaka 128., 159., 167. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine br. 87/08) kasnije izmijenjenih odredbama članaka 8., 10. i 11. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine br. 92/10 i 105/10 - ispravak) te članka 12. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi.

I. Na sjednici Hrvatskog sabora održanoj dana 15. srpnja 2008. godine donesen je Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi. Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi objavljen je u Narodnim novinama 87/08 od dana 25. srpnja 2008. godine.

Na sjednici Hrvatskog sabora održanoj dana 15. srpnja 2010. godine donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi objavljen je u Narodnim novinama 92/10 od dana 25. srpnja 2008. godine, te kasnije naknadno ispravljen.

Ovime Hrvatska udruga ravnatelja osnovnih škola i Udruga hrvatskih srednjoškolskih ravnatelja predlaže pokrenuti postupak za ocjenu suglasnosti odredbi članaka 128.,

159. i 167. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi kasnije izmijenjenih odredbama članka 8., 10. i 11. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, te članka 12. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi.

II. Odredbe članka 128. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi glase:

“Članak 128.

(1) Osoba imenovana za ravnatelja u školskoj ustanovi sklapa sa školskim odborom ugovor o pravima i dužnostima na rok od pet godina u punom radnom vremenu.

(2) Ako osoba imenovana za ravnatelja ima ugovor o radu na neodređeno vrijeme za poslove učitelja, nastavnika, odnosno stručnog suradnika u školskoj ustanovi na njegov će zahtjev ugovor o radu mirovati do prestanka mandata, a najdulje za vrijeme trajanja dvaju uzastopnih mandata.

(3) Osoba iz stavka 2. ovog članka ima se pravo vratiti na rad u školsku ustanovu u kojoj je prethodno radila, ako se na te poslove vrati u roku od trideset dana od dana prestanka obavljanja ravnateljskih poslova, u protivnom joj prestaje radni odnos.

(4) Ako je za stjecanje određenih prava važno prethodno trajanje radnog odnosa s istim poslodavcem, osobi iz stavka 2. ovog članka, nakon povratka na rad, razdoblje mirovanja ugovora o radu ubraja se u neprekinuto trajanje radnog odnosa.

(5) Osobu imenovanu za ravnatelja do povratka na poslove za koje joj ugovor o radu miruje zamjenjuje osoba u radnom odnosu koji se zasniva na određeno vrijeme.”

Ista je odredba naknadno odredbom članka 8. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi kasnije izmijenjena pa glasi:

“(1) Osoba imenovana za ravnatelja u školskoj ustanovi sklapa sa školskim odborom ugovor o radu na rok od pet godina u punom radnom vremenu.

(2) Ako osoba imenovana za ravnatelja ima ugovor o radu na neodređeno vrijeme za poslove učitelja, nastavnika, odnosno stručnog suradnika u školskoj ustanovi na njegov će zahtjev ugovor o radu mirovati do prestanka mandata, a najdulje za vrijeme trajanja dvaju uzastopnih mandata.

(3) Osoba iz stavka 2. ovog članka ima se pravo vratiti na rad u školsku ustanovu u kojoj je prethodno radila, ako se na te poslove vrati u roku od trideset dana od dana prestanka obavljanja ravnateljskih poslova, u protivnom joj prestaje radni odnos.

(4) Ako je za stjecanje određenih prava važno prethodno trajanje radnog odnosa s istim poslodavcem, osobi iz stavka 2. ovog članka, nakon povratka na rad, razdoblje mirovanja ugovora o radu ubraja se u neprekinuto trajanje radnog odnosa.

(5) Osobu imenovanu za ravnatelja do povratka na poslove za koje joj ugovor o radu miruje zamjenjuje osoba u radnom odnosu koji se zasniva na određeno vrijeme.”

Citirane odredbe u suprotnosti su sa odredbama članka 14. stavka 2., 16. i 55. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine br. 56/90, 135/97, 8/98 - pročišćeni tekst, 113/00, 124/00 - pročišćeni tekst, 28/01, 41/01 - pročišćeni tekst, 55/01 - ispravak, 76/10 i 85/10 - pročišćeni tekst).

Formulacija odredbe članka 128. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi predstavlja kršenje ustavnog jamstva jednakosti odnosno jednakosti pred zakonom iz članka 14. stavka 2. Ustava Republike Hrvatske prema kojoj su svi pred zakonom jednaki. Naime, Ustav Republike Hrvatske u odredbi članka 14. stavka 2., a također i u odredbi članka 3., jednakost izrijeком postulira kao jednu od najviših vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske, a koja u pogledu zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda u bitnome ima biti izražena na način kako zakoni imaju sve osobe jednako tretirati.

Ukazuje se da je navedeno ustavno jamstvo povrijeđeno s obzirom na ostvarivanje prava i slobode rada iz odredbe članka 55. Ustava Republike Hrvatske. Naime, uređenje iz odredbe članka 128. stavka 1. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi prema kojoj osoba imenovana za ravnatelja u školskoj ustanovi sklapa sa školskim odborom ugovor o radu na rok od pet godina u punom radnom vremenu, a koji u naravi predstavlja ugovor o radu na određeno vrijeme, protuustavno izdvaja i narušava jednakost ravnatelja školskih ustanova u pogledu njihovog radnog statusa, ovo s obzirom na činjenicu kako je Zakonom o radu, odredbama članka 9., ugovor o radu na neodređeno vrijeme postuliran kao pravilo i osnovno uređenje, a ugovor o radu na određeno vrijeme predstavlja izuzetno dopuštenu iznimku, a na isti način istoj materiji pristupa i Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi.

Poslovi ravnatelja školskih ustanova, kao javnih ustanova koje nisu osnovane incidentno i na kratki ili određeni rok, jesu poslovi koji se kontinuirano i trajno imaju obavljati. Dakle, za obavljanje tih poslova postoji iskazana praktična kontinuirana i trajna potreba. U tom smislu se poslovi ravnatelja ne iskazuju drugačijima od poslova drugih radnika školske ustanove. Ipak, odredbe članka 128. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi za poslove ravnatelja školske ustanove, kao pravilo, ustanovljuju sklapanje ugovora o radu na određeno vrijeme, čime se izričito protuustavno izdvaja i narušava jednakost ravnatelja školskih ustanova u pogledu njihovog radnog statusa, kako s obzirom na činjenicu kako je Zakonom o radu ugovor o radu na neodređeno vrijeme postuliran kao pravilo i osnovno uređenje, tako i, a što je još vrednije, s obzirom na radni status drugih radnika iste školske ustanove.

Posebno naglašavamo kako se, odredbom članka 10. stavka 1. Zakona o radu uređuje iznimnost sklapanja ugovora o radu na određeno vrijeme za zasnivanje radnog odnosa čiji je prestanak unaprijed utvrđen objektivnim razlozima koji su opravdani rokom, izvršenjem određenog posla ili nastupanjem određenog događaja, a što poslovi ravnatelja školskih ustanova ni po čemu nisu.

S obzirom da je notorno kako je radni odnos temeljem ugovora o radu na određeno vrijeme za radnika nesiguran, stoga i propisan kao iznimka, ovo i zato što radnik koji je imao sklopljen ugovor o radu na određeno vrijeme po isteku takvog ugovora o radu nema nikakva prava ugovorena radi zaštite prava radnika to se, na navedeni način, povređuje jamstvo prava i slobode rada iz odredbe čl. 55 Ustava Republike Hrvatske.

Ravnateljima školskih ustanova koji sklapaju ugovore o radu na određeno vrijeme na navedeni se način Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi povređuje ostvarivanje prava i slobode rada iz odredbe članka 55. Ustava Republike Hrvatske, odnosno im je, s tim u vezi, pravo i sloboda rada ograničena protivno odredbi članka 16. Ustava Republike Hrvatske, kako zbog toga što se navedenim uređenjem ne štiti sloboda i pravo drugih, a niti pravni poredak, javni moral ili zdravlje, tak i zbog toga što samo ograničenje nije razmjerno naravni potrebe za ograničenjem u ovom konkretnom slučaju.

III. Odredbe članka 159. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi glase:

“Članak 159.

(1) Osoba imenovana za ravnatelja školske ustanove sukladno odredbama Zakona o osnovnom školstvu (»Narodne novine«, br. 59/90., 26/93., 27/93., 29/94., 7/96., 59/01., 114/01. i 76/05.) i Zakona o srednjem školstvu (»Narodne novine«, br. 19/92., 26/93., 27/93., 50/95., 59/01., 114/01. i 81/05.) koja se na dan stupanja na snagu ovog Zakona zatekne na dužnosti ravnatelja, nastavit će obnašati tu dužnost do isteka mandata, a najkasnije do stupanja na snagu odredbi članka 126. i 128. ovog Zakona.

(2) Osobi koja je nakon stupanja na snagu ovog Zakona imenovana za ravnatelja školske ustanove, a koja se na dan stupanja na snagu odredbi članka 126. i 128. ovog Zakona zatekne na dužnosti ravnatelja, mandat ravnatelja prestaje danom stupanja na snagu odredbi članka 126. i 128. ovog Zakona.

(3) Osobama iz stavka 1. i 2. ovog članka, prestankom mandata prestaje i ugovor o radu ravnatelja.

(4) Od 1. siječnja 2012. do 1. veljače 2012. školski odbori su dužni započeti natječajne postupke za imenovanje ravnatelja u skladu s odredbama članka 126. i 128. ovog Zakona.

(5) Do završetka natječajnih postupaka za imenovanje ravnatelja, poslove ravnatelja obavljat će vršitelj dužnosti."

Ista je odredba naknadno odredbom članka 10. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi kasnije izmijenjena pa glasi:

"(1) Osoba imenovana za ravnatelja školske ustanove sukladno odredbama Zakona o osnovnom školstvu (»Narodne novine«, br. 59/90., 26/93., 27/93., 29/94., 7/96., 59/01., 114/01. i 76/05.) i Zakona o srednjem školstvu (»Narodne novine«, br. 19/92., 26/93., 27/93., 50/95., 59/01., 114/01. i 81/05.) koja se na dan stupanja na snagu ovog Zakona zatekne na dužnosti ravnatelja, nastaviti će obnašati tu dužnost do isteka mandata, a najkasnije do stupanja na snagu odredbi članka 126. ovog Zakona.

(2) Osobi koja je nakon stupanja na snagu ovog Zakona imenovana za ravnatelja školske ustanove, a koja se na dan stupanja na snagu odredbi članka 126. ovog Zakona zatekne na dužnosti ravnatelja, mandat ravnatelja prestaje danom stupanja na snagu odredbi članka 126. ovog Zakona.

(3) Osobama iz stavka 1. i 2. ovog članka, prestankom mandata prestaje i ugovor o radu ravnatelja.

(4) Od 1. siječnja 2012. do 1. veljače 2012. školski odbori su dužni započeti natječajne postupke za imenovanje ravnatelja u skladu s odredbama članka 126. ovog Zakona.

(5) Do završetka natječajnih postupaka za imenovanje ravnatelja, poslove ravnatelja obavljat će vršitelj dužnosti."

Navedeno valja interpretirati u svezi s odredbom članka 167. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi koja glasi:

"Članak 167.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«, osim odredaba članka 43. stavka 2., članka 44., članka 45. stavka 1. i članka 142. stavka 1. točke 11., 12. i 13. ovog Zakona koje stupaju na snagu na dan prijama Republike Hrvatske u Europsku uniju te odredaba članka 126. i 128. ovog Zakona koje stupaju na snagu 1. siječnja 2012."

Ista je odredba naknadno odredbom članka 11. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi kasnije izmijenjena pa glasi:

"Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«, osim odredaba članka 43. stavka 2., članka 44., članka 45. stavka 1. i članka 142. stavka 1. točke 11., 12. i 13. ovog Zakona koje stupaju na snagu na dan prijama Republike Hrvatske u Europsku uniju te odredaba članka 126. ovog Zakona koje stupaju na snagu 1. siječnja 2012."

Formulacija odredbe članka 159. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi predstavlja kršenje ustavnih jamstava poštivanja prava čovjeka i vladavine prava iz odredbe članka 3. Ustava Republike Hrvatske, a također i ostvarivanja prava i slobode rada iz odredbe članka 55. Ustava Republike Hrvatske.

Naime, odredbama članka 159. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi mandat ravnateljima školskih ustanova «nasilno» prestaje čak i prije isteka roka na koji su imenovani i to na zakonom propisani dan 31. prosinca 2011. godine. Istoga dana, prestankom mandata, prestaje i ugovor o radu ravnatelja ravnateljima školskih ustanova.

Na navedeni se način ugrožava pravna sigurnost, a time i vladavina prava, time što se onemogućava da ravnatelji školskih ustanova tu svoju funkciju obnašaju do kraja mandatnog razdoblja na koje su imenovani, čime im je, podredno, onemogućeno ostvarivanje prava i slobode rada iz odredbe članka 55. Ustava Republike Hrvatske, a dovode se i u nejednak položaj u odnosu na ostale radnike školskih ustanova, protivno odredbi članka 14. stavka 2. Ustava Republike Hrvatske, već se i zadire u privatnu, obvezno-pravnu, slobodu sklapanja ugovora, kojim školska ustanova i ravnatelj školske ustanove uređuju svoja međusobna prava, na način da prestankom mandata, prestaje i ugovor o radu ravnatelja ravnateljima školskih ustanova. Istom je ravnateljima školskih ustanova na navedeni način Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi povređeno ostvarivanje prava i slobode rada iz odredbe članka 55. Ustava Republike Hrvatske, odnosno im je, s tim u vezi, pravo i sloboda rada ograničena protivno odredbi članka 16. Ustava Republike Hrvatske, kako zbog toga što se navedenim uređenjem ne štiti sloboda i pravo drugih, a niti pravni poredak, javni moral ili zdravlje, tak i zbog toga što samo ograničenje nije razmjerno naravni potrebe za ograničenjem u ovom konkretnom slučaju.

IV. Odredbe članka 12. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi glase:

“Članak 12.

(1) Osoba imenovana za ravnatelja školske ustanove sukladno odredbama Zakona o osnovnom školstvu (»Narodne novine«, br. 59/90., 26/93., 27/93., 29/94., 7/96., 59/01., 114/01. i 76/05.), Zakona o srednjem školstvu (»Narodne novine«, br. 19/92., 26/93., 27/93., 50/95., 59/01., 114/01. i 81/05.) i Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (»Narodne novine«, br. 87/08. i 86/09.), koja se na dan stupanja na snagu ovog Zakona zatekne na dužnosti ravnatelja, nastaviti će obnašati tu dužnost do isteka mandata, a najkasnije do stupanja na snagu odredbi članka 126. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi.

(2) Osobi iz stavka 1. ovog članka istekom mandata, odnosno stupanjem na snagu odredbi članka 126. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, prestaje ugovor o radu protekom roka od četiri mjeseca od dana isteka mandata, odnosno stupanja na snagu odredbi članka 126. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi.

(3) Osobi iz stavka 1. ovog članka osim prava iz stavka 2. ovog članka ne pripada niti jedno drugo pravo osnovom prestanka ugovora o radu na temelju ovog Zakona, drugog propisa ili kolektivnog ugovora.”

Kako je i u prethodnoj točki navedeno, formulacija odredbe članka 12. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi predstavlja kršenje ustavnih jamstava poštivanja prava čovjeka i vladavine prava iz odredbe članka 3. Ustava Republike Hrvatske, a također i ostvarivanja prava i slobode rada iz odredbe članka 55. Ustava Republike Hrvatske. Ovo s iste osnove kao u prethodnoj točki.

V. U skladu s iznesenim razvidno je kako su odredbe članaka 128., 159., 167. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi kasnije izmijenjene odredbama članaka 8., 10. i 11. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi te članka 12. Zakona o izmjenama i dopunama

Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi protuustavne u odnosu na prethodno navedene odredbe članaka Ustava Republike Hrvatske.

VI. Na temelju navedenoga, a temeljem članka 38. stavka 1 Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske,

predlaže se

da Ustavni sud Republike Hrvatske pokrene postupak za ocjenu ustavnosti zakona s Ustavom, te da ukine odredbe članaka 128., 159., 167. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi kasnije izmijenjene odredbama članaka 8., 10. i 11. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi te članka 12. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi kao nesuglasne s Ustavnom Republike Hrvatske.

**HRVATSKA UDRUGA RAVNATELJA OSNOVNIH ŠKOLA ,
zastupana po Nikici Mihaljeviću, prof.**

M.P.

**UDRUGA HRVATSKIH SREDNJOŠKOLSKIH RAVNATELJA,
zastupana po Suzani Hitrec, prof.**

M.P.